

lan örvényt vont a király és üldözői közt, kik rohanó lovaikat visszartartani nem tudván, mind a mélységbe zuhanva pusztultak el.”

A további utunk során is célszerű a Szent Lászlóhoz kapcsolódó legendákat követni. *Kolozsvárhoz* a „Szent László pénze” kapcsolódik. A várost ostromló kunokat a király hadai megfutamították, de a szorult helyzetben lévő kunok szájkükből aranyat szórtak az üldözők elé. Így próbálták megállítani a szent király seregét, megmenteni életüket. A magyarok le is ugráltak a lóról, hogy az aranyat összeszedjék. Senki nem törődött már a menekülő kunokkal. Hiába kérlelte László, a magyar sereg csak nem akart mozdulni, mire az éghez fohászzkodott: „Uram, te segíts meg, éretted harcoltam!” Csoda történt: a földre szórt arany kővé változott, amit most már nem volt érdemes felszedni.

Kolozsvár millió csodáját elhagyva keltünk át a Királyhágón. A hágón inenni területen csak *Nagyváradon* állunk meg. A Váradhoz kapcsolódó sok monda, legenda és valóság közül a halott Szent Lászlóról szóló legendarésszel is gondolhatunk a múltra: „Míglen a hívek a nyári napok hősege s a hosszú út miatt haboztak, hogy testét Váradra vigyék-e... a fáradtságtól és a szomorúságtól elaludtak. Miután elnyomta őket az álom, a kocsi, amelyre a testet rakták, mindenféle állati vonóerő nélkül magától indult Váradra a helyes úton.”

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum Barátainak Köre által támogatott romániai út érdekességei, a látottak és hallottak bizonyára sokáig emlékezetesek maradnak a résztvevők számára, sőt a színes beszámolók maguk is „mondákká” válhatnak.

A „Hírek a Mezőgazdasági Múzeumból” című időszaki kiadvány szerkesztője, dr. Pálmány Béla kért meg egy „nem szokványos” útibeszámoló elkészítésére. Utunkra 1987-ben került sor, amikor a magyar turisták a legkülönfélébb megpróbáltatásoknak voltak Romániában kitéve. Így kézenfekvőnek látszott a múlt dolgait előhozni, úgy beszámolni mindarról, amit láttunk, illetve látni szerettünk volna.

Írásom akkor több okból sem jelent meg. Most, hogy megtaláltam, talán még mindig érdemes lesz ezt a „történelmi” utazást végigkövetni.

Százötven éve született Szécsi Zsigmond

1841. október 6-án Kisgaramon (ma: Hronec) született Szécsi Zsigmond, aki a selmeci akadémia erdőhasználati tanszékének alapítója és első tanára volt. Szakirodalmi munkásságát az „Erdőhasználati kézikönyvé”-nek két kiadása és vadászati könyv is jelzi. 28 évi oktatói

munkásságának a végzett hallgatók százain kívül az erdőhasználati gyűjtemény, a kisiblyei fejlesztések, sőt az erdészeti palota tanúskodnak. Mi most mégis – egy napjainkban előkerült dokumentum alapján – pályájának legelső részét, az akadémiai tanárságig vezető útját emelnénk ki.

Szécsi (akkor még Nikl, mert nevét csak 1881-ben magyarosította) minősítési lapját 1867-ben állították fel, amikor már az akadémián tanított, de a rangja még csak erdészgyakornok volt. A „kádérlapon” leírták születési idejét, helyét, vallását, szolgálati idejét és nyelvismeretét. Ez utóbbi rovatban áll: „magyar, német, tót”. Tudnunk kell, hogy a korabeli erdészek a hivatalos (előbb a német, majd a magyar) nyelv, illetve a köznép nyelvének ismerete nélkül nem tudtak elhelyezkedni, sőt állásra nem is nagyon pályázhattak. Szécsinél a kinevezéskor – miként az iratokból kitűnik – magyar származását hangsúlyosan vették figyelembe, mert Besztercebánya környékén az erdőtisztek jelentős része németnek vallotta magát.

De lássuk tovább a minősítést! Szécsi 1862 októberében lépett az alsó-magyarországi bányakerületi igazgatóság szolgálatába. Mint erdészjelölt előbb a becslési és térképészeti hivatalban dolgozott, majd kiküldték a felsőbányai erdőgondnokság becslési-rendezési munkálataihoz. Ugyanezt végezte 1864-ben a zólyomlipcsei, később az óhegyi erdőgondnokságoknál. A Gyökös és Bacsófalva községek eredeinek rendezése, az állami erdőktől való elkülönítése külön feladatokat, erdőrendezési munkákat adott. 1865-ben pedig a mátyásfalvi erdőgondnokságban dolgozott, ahonnan a következő évben az alsólehotai közbirtokosság erdőrendezési munkáihoz irányították. „Téli időben – áll a lapján – az ezen szakba vágó minden munkálatokat, úgy mint becslési, értékesítési kiszámításokat, gazdálkodási terveket, területek kiszámítását, a felmért területek rajzolását és térképezését stb. vitte keresztül az illető.”

1867-ben nevezték ki erdészgyakornoknak, majd a garampéteri erdőgondnoksághoz irányították, ahol egyelőre szintén az erdőrendezésben dolgozott. Ugyanez év júliusában azonban már megbízták – helyettes erdészként – az óhegyi erdőgondnokság ideiglenes vezetésével, október 7-én (ekkor kezdődött a tanév) pedig a selmeci akadémiára a segédtanári teendőik ideiglenes ellátására rendelték be. Ennek alapján az alsó-magyarországi főbányagrófi hivatal (ahová az akadémia is tartozott) a hat pályázó közül Szécsit ajánlotta II. osztályú erdészé előléptetni, mert „kötelességei teljesítésében szorgalmas s erélyes, s bír jeles elméleti s gyakorlati képzettséggel.”

A pénzügyminiszter Szécsit valóban elő is léptette. Ez az előléptetés azt jelentette, hogy amíg az erdészgyakornok Szécsi (Nikl) 1 forint 50 krajcá-

ros rapidjéért adott elő az akadémián, addig II. osztályú erdészként évi 525 forint fizetése, tűzifa-járandósága, lakás- és lótartási hozzájárulása volt. A 26 éves fiatalember így kezdhette el akadémiai oktatói pályafutását.

A jellemzésből ismételten kiemeltjük, hogy 1867-ben, amikor az erdészeti akadémián magyar lett a tanítás nyelve, tényleg a legrátermettebb szakembereket igyekeztek ott összegyűjteni. Szécsi korábbi munkája előjáróit meggyőzte arról, hogy az ifjúság nevelését jó kezekbe adják. Az elkövetkező csaknem három évtizedben mindez beigazolódott. Szécsi töretlen lelkesedéssel, kitartással dolgozott a magyar erdészeti oktatásban.

Utolsó előadását azonban már nem tartotta meg. A felvidéki erdőgazdaságok faértékesítési viszonyairól írt értekezését Besztercebányán (ahol egykor gimnáziumba járt) az Országos Erdészeti Egyesület közgyűlésén akarta felolvasni. Elhatalmasodó betegsége azonban ezt már nem engedte. Tanártársa, Vadas Jenő olvasta fel. Megjelenni pedig az Erdészeti Lapoknak azon számában jelent meg, amelyben 1895-ben Szécsi halálhírét hozták.

Az életrajzi kiegészítést, mivel Szécsi életrajzát már korábban megírtam, 1991-ben küldtem be az Erdészeti Lapokhoz. A főszerkesztő, Pápai Gábor akkor nem jelentette meg.

Később, mintegy tíz év múlva Szécsi Zsigmond sírjának megbolygatása miatt kellett az ügyet ismételten elővenni. Az történt ugyanis, hogy a jeles tanárnak Selmechányán, az ún. „Úri temető”-ben lévő sírját eltüntették. Tették ezt annak ellenére, hogy a sír rajta volt a védettek jegyzékén, de Lichner polgármester vezetésével a városgondnokság úgy döntött: a meglehetősen reprezentatív hely – ha ilyen egyáltalán lehet egy temetőben – egy tragikus körülmények között elhunyt városi dolgozót illeti. A sírra tehát rátemettek, míg a sírkövet egyelőre raktárba szállították. Ott feltehetően a lecsiszolásra készítették elő, amikor Bartha Dénes kollégámmal a város legfőbb vezetőjét több rendben felszólítottuk: Szécsi Zsigmond emlékét nem lehet a temetőből kitörölni! Végül, mielőtt a kérdést jogi útra tereltük volna, egy jelképes sírt helyeztek el, ahol felállították Szécsi Zsigmond eredeti sírkövét. A síroknak is megvan a maguk sorsa...

Az alföldi erdők történeti áttekintése

Mai ismereteink szerint az Alföld utolsó természetes képe az erdőkkel, lápokkal, mocsarakkal, kisebb-nagyobb pusztákkal tarkított erdősztyepp volt. Ezt a természeti képet az emberi beavatkozás tette fátlan pusztává. Hogy ez a folyamat mikor ment végbe, arról a különböző tudományok